

Jaarverslag 2010

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Patiënten en zorg.....	4
2. Huisvesting	6
3. P&O	7
4. Kwaliteit.....	8
5. Fondsenwerving en sponsoring.....	8
6. Bestuur en Comité van Aanbeveling.....	10
7. Toekomst	11
Bijlagen	
I. Verantwoordingsverklaring.....	14
II. Balans 2010.....	16
III. Staat van baten en lasten 2010	16
IV. Resultaatbestemming 2010.....	17
V. Toelichting van bestuur: bestemmingsreserve en de benodigde fondsen.....	17
VI. Doelbestedingen.....	17
VII. Begroting 2011	17

Voorwoord

Met plezier presenteren wij u het jaarverslag 2010 van Hospice Bardo en de Stichting Vrienden van Hospice Bardo. De rode draad het afgelopen jaar in Hospice Bardo was kwaliteit, een begrip dat Van Dale definieert als 'eigenschap, in goede hoedanigheid'.

In de palliatieve zorg, en dus in Hospice Bardo, draait alles om de kwaliteit van leven. De vraag die ons voortdurend in beweging brengt is: voelt de patiënt zich comfortabel?

Het afgelopen jaar hebben we onze kwaliteit verbeterd door onze totale zorg onder de loep te nemen – waardoor we met glans slaagden voor het keurmerk Palliatieve Zorg – en door de feedback van stimulerende relaties in onze omgeving. Maar elke keer weer blijkt dat we het meest leren van de patiënten en hun naasten die zich aan onze zorg toevertrouwen. In dit jaarverslag kunt u lezen waar dat toe heeft geleid.

De Stichting Vrienden en haar partners hebben het afgelopen jaar hard gewerkt aan onze nieuwe huisvesting. In dit prachtige nieuwe gebouw zal Bardo zich ontwikkelen van hospice naar centrum voor palliatieve zorg. We verwachten dat wij de kwaliteit van zorg nog meer kunnen opvijzelen, maar vooral dat we nog meer patiënten bij kunnen staan. Binnen en buiten onze muren.

Namens het bestuur bedank ik iedereen die in 2010 bij het hospice betrokken was. De steun, de energie en de bezieling die zo tot ons komt, leidt direct tot resultaat: kwaliteit van leven en sterven. Dat is inspirerend en troostrijk in ieders leven.

Annemarie Zuidweg
Directeur

1. Patiënten en zorg

Goede palliatieve zorg: Geen cure, maar care

Hospice Bardo ziet palliatieve zorg als een actieve, algehele zorg voor patiënten van wie de ziekte niet meer reageert op genezende behandeling. Bestrijding van pijn en andere lichamelijke klachten, aandacht voor psychologische en sociale problemen en voor zingeving zijn daarin van cruciaal belang. Palliatieve zorg wil de beste kwaliteit van leven bereiken voor de patiënt en diens naasten (vrij naar World Health Organisation, 1990).

Door in te spelen op de situatie, goed te luisteren naar de patiënt en hem¹ actief te informeren, begeleiden en behandelen, respecteren we de autonomie van de patiënt en stellen we hem in staat zijn leven naar eigen mogelijkheden en wensen in te richten.

	2008	2009	2010
Aantal opnamen	67	59	71
Vrouwen	35	33	43
Mannen	32	26	28
Gemiddelde leeftijd	73	73,5	71
Jongste patiënt	56	52	35
Oudste patiënt	92	93	95
Aantal overledenen	60	50	64
Terug naar huis	6	5	5
Naar ziekenhuis	0	0	1
Naar verpleeghuis of verzorgingshuis	1	2	3
	<i>dagen</i>	<i>dagen</i>	<i>dagen</i>
Gemiddelde opname	34	37	36
Kortste opname	1	1	2
Langste opname	212	224	202
Gemiddelde bedbezetting	95%	89%	82%
Patiënten vanuit huis	27	31	26
Patiënten vanuit ziekenhuis	39	24	43
Anders	1	4	2

¹ In dit jaarverslag worden zowel vrouwelijke als mannelijke patiënten bedoeld waar 'hem' of 'hij' staat.

Zorg, óók buiten de muren van Bardo

Uit onderzoek blijkt dat de meeste mensen de laatste levensfase bij voorkeur thuis doorbrengen. Daarom heeft Bardo het afgelopen jaar haar missie als volgt aangescherpt: Hospice Bardo wil bevorderen dat mensen in de laatste fase van hun leven optimale kwaliteit van leven en sterven ervaren, zo lang mogelijk in hun eigen leefomgeving kunnen blijven óf in het beste alternatief na thuis.

Aan die missie geven we niet alleen vorm door zorg in ons hospice, maar ook door extra activiteiten. In 2010:

- begeleidde twee casemanagers palliatieve zorg 118 palliatieve patiënten: specialistische verpleegkundige zorg en begeleiding, ter ondersteuning van de zorg door (eventuele) thuiszorg en huisarts.
- zetten we bij 40 mensen thuis speciaal opgeleide vrijwilligers voor de begeleiding van patiënten in.
- intensiverden we de samenwerking met het Spaarne Ziekenhuis. Hier zetelt de hospice-arts twee dagdelen per week voor consult, een poliklinisch spreekuur en het geven van scholing.

Dankzij betere faciliteiten kan Bardo in de nieuwe huisvesting ook palliatieve dagzorg en poliklinische zorg bieden.

Kennis en samenwerking

Hospice Bardo wil haar kennis en ervaring niet alleen ten goede laten komen aan de patiënten. Door scholing, intensieve samenwerking met partners en participatie in het consultteam van het Integraal Kankercentrum Amsterdam draagt het Bardo-team bij aan hogere kwaliteit en professionele kennis van de palliatieve zorg in de regio.

Landelijke en regionale organen waaraan de Bardo-beroepskrachten in 2010 een bijdrage leverden:

- Adviesraad consultteam IKA (Integraal Kankercentrum Amsterdam, nu IKNL)
- Bestuur netwerk Verpleegkundigen Palliatieve Zorg IKA
- Bestuur, kerngroep en pr-werkgroep van het netwerk Palliatieve Zorg Amstelland en Meerlanden
- Bestuur van het Expertisecentrum Palliatieve Zorg VUmc
- Beroepsvereniging V&VN Palliatieve Verpleegkunde
- Werkgroep regionale verpleegkundige richtlijnen
- Palliatief
- VPTZ (Vrijwilligers Palliatief Terminale Zorg Nederland)
- Associatie van High Care Hospices
- Adviesraad post-HBO palliatieve zorg
- Agora, landelijke werkgroep casemanagement palliatieve zorg
- Agora, landelijke werkgroep dagzorg palliatieve zorg
- Adviesgroep palliatieve zorg Spaarne Ziekenhuis

Bijzondere samenwerking

De koepel van inloophuizen voor kankerpatiënten en de VPTZ heeft zich in 2009 en 2010 hard gemaakt voor een betere samenwerking tussen inloophuizen en hospices. Tussen Hospice Bardo en het Adamas Inloophuis in Nieuw-Vennep is die samenwerking al flink ontwikkeld, zo wordt kennis uitgewisseld en is er afstemming over gasten en patiënten. Daarnaast houdt Bardo een palliatief spreekuur bij Adamas. In 2010 organiseerden Bardo en Adamas gezamenlijk een verwendag voor palliatieve patiënten, hun naasten en nabestaanden. Met een lekkere lunch en mooie ontmoetingen, maar ook met workshops, zoals djembé, aromatherapie, bloemschikken en massages. Daaruit bleek opnieuw dat contact met lotgenoten heilzaam kan zijn.

En met die wetenschap krijgt de samenwerking tussen beide huizen steeds meer vorm.

Heroverweging euthanasiebeleid

Hoewel goede palliatieve zorg het belangrijkste doel is van Hospice Bardo, ontstaat langzamerhand het besef dat daar ook de uitvoering van euthanasie in de hospice bij kan horen. Voorjaar 2010 hielden beroepskrachten en zorgvrijwilligers moreel beraad over het beleid rond uitvoering van euthanasie met als resultaat dat sinds 1 oktober 2010 onder strikte voorwaarden euthanasie in Hospice Bardo mogelijk is. Uitvoering van een euthanasieverzoek beperkt zich tot de patiënten die aan de zorg van ons team zijn toevertrouwd, en zijn opgenomen in de hospice. In Bardo wordt dus geen euthanasie uitgevoerd op mensen die elders zorg krijgen, maar waar levensbeëindiging binnen het beleid niet mogelijk is.

's Avonds warm eten, net als thuis

Op verzoek van de patiënten serveert Bardo sinds 2010 de warme maaltijd 's avonds in plaats van tussen de middag. Kookvrijwilligers bereiden het avondeten elke dag vers.

Laatste wensen

Sommige patiënten hebben tijdens hun verblijf in Bardo een laatste wens. Het team doet er dan alles aan om die wens te realiseren, bijvoorbeeld met hulp van de vrijwilligers van Stichting Ambulance Wens. In 2010 deed Bardo twee keer een beroep op hen. Daardoor kon een van de patiënten een dagje naar huis om zaken te regelen, papieren uit te zoeken en gezellig thuis te lunchen. Een andere patiënt kon genieten van een concert in het Amsterdamse Concertgebouw.

Stilstaan bij gemis

Het is inmiddels een traditie van Hospice Bardo: de Cirkel van licht in de donkere dagen voor Kerstmis. Op zondag 19 december werd de bijeenkomst bezocht door meer dan tweehonderd nabestaanden van mensen die ooit in Bardo verbleven, en door Vrienden van Bardo: donateurs, sponsors en teamleden.

Bardo-directeur Annemarie Zuidweg: 'Donker en licht zijn twee kanten van dezelfde medaille. Je kunt niet altijd blij zijn, en verdriet is ook niet voor altijd. Soms is het goed even in het donker te zijn, want rouw mag een plek hebben. Het is belangrijk om er dan voor elkaar te zijn.'

De bezoekers genoten van de muziek, erwtensoep en glühwein in een feeëriek sfeer dankzij sneeuw en vuurkorven.

De Cirkel van licht kwam tot stand dankzij de enorme inzet van De Rustende Jager, de Nuon Foundation, muziekduo de Rooie Vis, Stukart Tuinen en vele vrijwilligers. Volgend jaar wordt de Cirkel van licht nog één keer naast de noodbouw gevierd, in 2012 bij het nieuwe onderkomen op het Jansoniusterrein.

2. Huisvesting

Januari

Begin 2010 bevestigde burgemeester Weterings, na uitgebreide controles door de brandweer, dat de huisvesting van Hospice Bardo aan alle eisen voor brandveiligheid voldoet.

Juni

Hoewel de verhuisplannen in 2010 vaste vorm kregen, besloot het bestuur van de Stichting Vrienden van Hospice Bardo in de zomer de oude locatie op te knappen. De zorg, de gastvrijheid en het aanzien van het gebouw moeten tenslotte tot en met de laatste dag goed zijn, zo was de opvatting. Tegen een speciaal tarief nam Vriend van Bardo Dura Vermeer de werkzaamheden op zich. Nog voor het einde van het jaar was de opknapping klaar.

Februari

Hoewel over het plan-Jansonius nog niet alles zeker is, stelde Ymere zich ondernemend op. Vanaf februari stond elke drie weken een vergadering op de agenda om de plannen voor de nieuwbouw concreet te maken. Aan tafel: vertegenwoordigers van Ymere, architectenbureau Mulleners en Mulleners, Technisch Adviesbureau Valk en ingenieursbureau Bartels. En natuurlijk een delegatie van Bardo, om te zorgen dat alle specifieke eisen en wensen vorm kregen.

Mei

In mei bereikten Ymere en de gemeente overeenstemming met bezwaarmakende omwonenden rond het Jansoniusterrein. In goed overleg werd besloten het gebouw en de directe omgeving aan te passen, waardoor het uitzicht van de bewoners ruimer werd dan aanvankelijk voorzien. Ook de erfafscheiding werd naar tevredenheid vastgesteld.

De Stichting Vrienden van Hospice Bardo en Ymere tekenden een intentieverklaring voor de huur van het nieuwe gebouw.

Juni

De tekeningen waren gereed en de bouwvergunning werd nog net voor de zomer aangevraagd. De plannen voor de wijk

werden enigszins aangepast, waardoor de gemeenteraad het bestemmingsplan in het najaar opnieuw moest bespreken.

Augustus

Het nieuwe onderkomen van Bardo wordt gebouwd door de firma Thunnissen uit Heemstede en Ymere. In co-makership, een manier van samenwerken die vertrouwen en efficiency centraal stelt.

September

Ter inspiratie bezocht het bouwteam – medewerkers van Ymere, Thunnissen en Bardo – de pas opgeleverde gebouwen van twee collega-hospices. Het team deed veel goede ideeën op.

Oktober

Op 16 oktober vergaderde de gemeenteraad over de veranderingen in het bestemmingsplan van het Jansoniusterrein. Een definitief besluit viel nog niet. De spanning steeg.

November

Het ontwerp voor het gebouw werd onder de loep genomen: de plannen bleken mooier dan in de begroting paste. Een paar bezuinigingsrondes en taakstellende budgetten leidden tot groen licht.

De gemeenteraad besprak het bestemmingsplan Jansonius opnieuw. De raadsleden waren tevreden: een mooi plan, het college van B&W kreeg complimenten. De raad ging unaniem akkoord met de plannen voor de wijk. Nu was het zeker dat ook de bouw van de hospice kon doorgaan. Op het terrein werden voorzichtig de eerste voorbereidingen getroffen.

December

Begin december tekende tijdens een feestelijke bijeenkomst de voorzitter van de Stichting Vrienden Hospice Bardo de huurovereenkomst met Ymere. Te gast bij de Schiphol Group zag het Comité van Aanbeveling van de Vrienden tevreden toe hoe de zaak beklonken werd. In 2011 kan eindelijk de bouw van start.

Hillebrand Ouwerkerk

In november overleed helaas Ymere-projectleider Hillebrand Ouwerkerk. Zijn stempel op het nieuwe gebouw is onuitwisbaar. Het bouwteam van Hospice Bardo is hem dankbaar voor zijn visie en de vasthoudendheid waarmee hij zich voor de nieuwbouw heeft ingezet.

3. P&O

In 2010 bestond het Bardo-team uit 26 beroepskrachten, onder wie 4 oproepkrachten, voor het merendeel met deeltijdcontracten. Op 31 december 2010 was het aantal fte's 14,4. Voor de ondersteuning in de zorg, de gastvrijheid, het koken, de pr, het (tuin-) onderhoud zetten 114 vrijwilligers zich in.

1 januari: Nieuwe arts

Ze was bijna negen jaar hospice-arts van Bardo, maar op 1 januari droeg dokter Marlies van de Watering haar stethoscoop over aan Manon Boddaert. Marlies was vanaf het eerste uur betrokken bij Hospice Bardo en gaf samen met de verpleegkundigen het hele zorgconcept vorm. Zij is consulent palliatieve zorg voor het IKA en blijft in die hoedanigheid bij Bardo betrokken. Manon Boddaert volgde haar op. Zij specialiseerde zich in het VU medisch centrum Amsterdam tot arts palliatieve geneeskunde en was daar medeverantwoordelijk voor de opzet van de palliatieve unit op de afdeling geneeskundige oncologie.

Ook nieuw bij Bardo

Het team werd in 2010 uitgebreid met verpleegkundigen, met casemanager palliatieve zorg Carol Linihan en met manager pr en projecten Marion Sonneveld.

Februari: Uitgekookt

Bardo-kok Ineke Bosma stelde ruim acht jaar het menu in de hospice vast en zorgde samen met de kookvrijwilligers voor de maaltijden. Ze ging op 14 februari met pensioen. Haar belangrijkste uitdaging? 'Uitvinden wat mensen nog smaakt. Vaak konden we maatwerk leveren: precies aanbieden wat iemand nog lekker vindt en kan verdragen. Het mooiste is als mensen beetje bij beetje weer gaan eten en ervan genieten.'

Mei: Verwend door de mensen van de Meerkerk

Op vrijdag 28 mei waren vrijwilligers en medewerkers van Hospice Bardo te gast bij het 25-jarig jubileum van de Meerkerk aan de Bennebroekerweg. Met als thema 'Danken, vieren en delen' nodigde de kerk alle vrijwilligers en medewerkers van Hospice Bardo uit voor een avond met muziek en een uitgebreid diner.

November: Communicatietrainingen

In de palliatieve zorg is goede communicatie van groot belang. Met de patiënt en diens naaste, maar ook als team onder elkaar. Om meer inzicht op dat vlak te krijgen, kregen de beroepskrachten een training over het structogram. Aan de hand van een speciaal model leerden de deelnemers communicatiestijlen en -behoeften in kleur te typeren. Daardoor wordt de kwaliteit van overleg, zoals een patiëntenoverdracht, weer een stukje beter.

Oktober: Masterclasses vrijwilligers

Hoewel vrijwilligers een uitgebreide basis cursus krijgen voor ze bij Bardo aan de slag gaan, hebben ze in de praktijk toch vaak behoefte aan meer gespecialiseerde kennis. Die mogelijkheid bood Fonds NutsOhra. De ruim tweehonderd vrijwilligers van Hospice Bardo, Thamer Thuis in De Kwakel en de vrijwilligers die bij palliatieve patiënten thuis komen, konden intekenen op een van de tien masterclasses over bijvoorbeeld pijnbehandeling, voeding in de palliatieve zorg of acute verwardheid bij terminaal zieken. Andere thema's waren 'motivatie en drijfveer', 'hoe ga je om met je eigen grenzen', en 'observeren en rapporteren'. Een vrijwilliger over een van de masterclasses: 'Een interactieve avond met veel nieuwe inzichten die ik meteen in kan zetten in de praktijk.'

Nieuwe hospice-arts

'Het mooie van het vak is dat ik breed kan en moet kijken. Het gaat niet alleen over iemands fysieke, maar ook over diens geestelijke, sociale en spirituele aspecten,' aldus hospice-arts Manon Boddaert. 'Het is belangrijk om goed te luisteren en door te vragen. Waar zijn mensen bijvoorbeeld bang voor? Pas als je daar achter bent, kun je een vangnet beginnen te bouwen.'

4. Kwaliteit

Maart: Tevredenheidsmeting

Sinds maart 2010 doet Hospice Bardo mee aan landelijk systematisch onderzoek naar de verwachtingen en ervaringen van patiënten, zorgverleners en vrijwilligers. Via online-vragenlijsten op www.palliatief.tevreden.nl wordt de tevredenheid van nabestaanden gemeten. Met deze informatie kan team Bardo de zorg en gastvrijheid verder verbeteren. De resultaten van Bardo en andere high care-hospices en bijna-thuis-huizen worden online gepubliceerd via palliatief.tevreden.nl.

Augustus: HKZ

Terwijl zorgpartner Amstelring werd getoetst voor het HKZ-keurmerk beoordeelde het audit-team ook de zorg in Bardo. Die voldoet goed, zo bleek. Vooral de uitgebreide intake, de holistische visie op de mens en de nazorg voor nabestaanden en team werden gewaardeerd.

November: Keurmerk Palliatieve Zorg verlengd

Onafhankelijke deskundigen uit de sector namen een hele dag de zorg en het kwaliteitsbeleid van Hospice Bardo onder de loep. Voorwaarde voor Bardo's lidmaatschap van de Associatie van High Care Hospices is het Keurmerk Palliatieve Zorg, dat is gebaseerd op het HKZ-keurmerk. De auditoren waren onder de indruk van de goed verzorgde documenten, het ambitieniveau, de zorg en het enthousiasme. Het team vond de herkeuring inspirerend en stelde na de toetsing een plan op om de kwaliteit nog verder te verbeteren. Dat wordt in 2011 gerealiseerd.

December: CBF-Certificaat voor kleine goede doelen

Het Centraal Bureau voor de Fondsenwerving heeft een certificaat voor kleinere goede doelen, waarvan de som van alle inkomsten niet hoger is dan 500.000 euro per jaar. De Stichting Vrienden van Hospice Bardo werd per 1 januari 2011 erkend als houder van dit CBF-Certificaat, dat drie jaar geldig is.

5. Fondsenwerving en sponsoring

Goede palliatieve zorg spreekt in Nederland helaas nog niet vanzelf. De overheid bijvoorbeeld draagt niet bij aan de financiering van de huisvesting. Gelukkig maken de bewoners van de regio Haarlemmermeer, nabestaanden, ondernemers, serviceclubs, kerken en vele andere betrokkenen zich keer op keer sterk om fondsen te werven en Bardo te steunen.

In 2010 is gewerkt aan de Strategie Fondsenwerving die in 2009 is ontwikkeld, maar opnieuw is Bardo vooral verrast door bijzondere initiatieven van bedrijven, particulieren en maatschappelijke organisaties voor de hospice.

Maart: NL DOET, Bardo doet mee

Tijdens NL DOET, de grootste vrijwilligersactie van Nederland, staken wel 75.000 mensen de handen uit de mouwen voor goede doelen. Bij Hospice Bardo namen drie leerlingen van het Kaj Munk College de tuinkamer onder handen en schilderde een team van de Rabobank het zorgkantoor.

April: Insectenhotel in de tuin

Op initiatief van beheerder Franke van der Laan van de Heimanshof, de wilde plantentuin in Hoofddorp, werd de tuin van Hospice Bardo verrijkt met een insectenhotel. Het hotel werd gemaakt van gerecyclede materialen van de botenbouwers op Kaageiland, ook goede Vrienden van het huis. In het hotel, van hardhout, multiplex, riet, dakpannen en bamboe, kunnen insecten schuilen en zich voortplanten.

Mei: Opfrisbeurt voor de buitenkant

Onder leiding van Bardo-klusvrijwilligers Jan Blom en Piet Meirmans gingen Gert Jan, Frank, Debora, Jessica en Jeftha van de Onafhankelijke Baptisten Gemeente Amsterdam met hogedrukreinigers in de weer. De groene aanslag aan de gevels van de noodgebouwen verdween als sneeuw voor de zon.

Fooien voor Bardo

Verschillende winkeliers in Winkelcentrum Toolenburg hebben een speciaal potje op hun toonbank waarin klanten muntgeld kunnen achterlaten voor Bardo. Een Brunamedewerkster over de actie: 'Deze pot leidt vaak tot een bijzonder gesprekje over wat Bardo voor iemand betekent.'

Bloemenstudio Pierrot: 'We schenken al sinds het begin wekelijks een bloemstuk voor Bardo, deze aanvulling past daar mooi bij!'

Volendammer Vishandel Pierre: 'Goed idee van Bruna en Pierrot. Ik kende Bardo niet, maar het leeft wel hier in Hoofddorp!'

27 mei: Bedrijfsleven golft € 32.750 bij elkaar

De gezamenlijke gastheren Essent en de Haarlemmermeersche Golfclub organiseerden een bijzonder toernooi voor Bardo-sponsors en hun gasten. In de geest van Bardo moest het een verwentoornd worden, dus waren er extra ballen, goodies, hapjes, wijnproeverijen en verse koffie op de holes. 's Avonds stond een gastvrij onthaal in het clubhuis op het programma, compleet met borrel, barbecue, loterij en een veiling. Opbrengst: € 32.750! Directeur Annemarie Zuidweg: 'Samen draagt u Hospice Bardo. Dat is geweldig en nodig voor de spaarpot voor onze nieuwbouw. Maar het is ook een signaal van saamhorigheid en verbondenheid met de zieke mensen in de Haarlemmermeer. Dat verdient een groot compliment.'

Mei: Afscheidscadeau oud-wethouders

In de aanloop naar hun afscheidsreceptie vroegen oud-wethouders Horn en Tuning relaties vooral geen cadeaus mee te nemen, maar een schenking te doen aan Hospice Bardo en het Adamas Inloophuis in Nieuw-Vennep. Begin juli overhandigden de heren de cheque aan Bardo. 'De Haarlemmermeer mag zich rijk voelen met twee instellingen die zo'n belangrijke bijdrage leveren aan het maatschappelijk welzijn,' zo lichtten zij hun keuze toe. 'Dat zo veel vrijwilligers hier paraat staan, is geweldig goed om te zien.'

Juli: Warm gebaar van Jamie & Friends

Jamie Chua en zijn vrienden organiseerden voor de derde keer een gig (optreden) voor Hospice Bardo, ditmaal met nog meer acts van Haarlemmermeerse middelbare scholen. Bovendien werd de IJwegschool, de eerste basisschool, bij het project betrokken. De gemiddelde leeftijd binnen Hospice Bardo sprong eventjes flink naar beneden toen inspirator Jamie een paar maanden later, in september, samen met vijftien jonge friends uit de Haarlemmermeer de opbrengst persoonlijk naar Bardo bracht. Dat bedrag kwam op € 1.730,50!

Oktober: Groene vingers van de Lions Club

Onder de strakke regie van Stukart Tuinen namen de Lions Club Haarlemmermeer en Bardo-vrijwilligers de tuin onder handen. Onkruid werd gewied, heesters werden gerooid, hедера's gesnoeid en bollen geplant. In de pauze praatte Bardo's penningmeester Peter Rethans de Lions bij over de nieuwbouw.

September: Elsenga Golf Open: € 8.375 voor Bardo

Elsenga Installatietechniek verbindt aan hun jaarlijkse golf-toernooi voor vrienden, leveranciers, relaties en sponsors altijd een goed doel. Zo ging het inschrijfgeld van de Elsenga's gasten dit jaar naar Bardo. Samen met sponsorgelden en de opbrengst van de veiling leverde dat € 8.375 op!

November: Junior Chamber Haarlemmermeer zamelt € 3.750 in

De Junior Chamber Haarlemmermeer organiseerde een netwerk-evenement voor Hospice Bardo. Sponsoring, kunstverkoop en andere creatieve acties leverde € 3.750 op. Bardo nam het bedrag in ontvangst tijdens een borrel in het Boshuis van de Olmenhorst.

Ondernemers helpen Bardo

Steeds weer weten ondernemers in de regio Bardo op een leuke en inspirerende manier een handje te helpen. Een kleine greep:

- Bardo kan weer in kleur printen en kopiëren. Een software-bedrijf had hun testmachines niet meer nodig en dacht aan Bardo.
- De mensen van Expressworld Couriers vonden het geen probleem de apparatuur naar Bornholm 48 te vervoeren. Prettig geregeld!
- Gardena Nederland schonk tuingereedschap.
- Bahco schonk klusgereedschap.
- Karin Smit van Pit Ontploffing trainde een aantal medewerkers en de pr-vrijwilligers in de werving van fondsen en vrienden voor Hospice Bardo. De Fortis Foundation maakte de training mogelijk.

6. Bestuur en Comité van Aanbeveling

December: Huurcontract nieuwbouw ondertekend

Onder toezicht van het Comité van Aanbeveling en bestuurders tekenden Ymere en Bardo de huurovereenkomst voor het nieuwe gebouw. Het comité bestaat uit invloedrijke ondernemers en bestuurders. Door hun naam en netwerk te verbinden aan Hospice Bardo zijn zij en het bestuur van cruciaal belang voor Bardo.

Hospice Bardo huurt het nieuwe gebouw op het Jansoniusterrein van woningcoöperatie Ymere, dat samenwerkt met de architecten Mulleners en Mulleners. Samen met het team van Bardo is een gebouw ontworpen met de huiselijkheid en veiligheid van een thuis en achter de schermen een slimme en efficiënte instelling met alle comfort en luxe.

Bestuur

Hospice Bardo is een samenwerkingsverband van twee partijen: de Stichting Osira Amstelring en de Stichting Vrienden van Bardo (SVHB). De doelstelling van de Stichting Vrienden van Bardo is de financiering van de voorzieningen en de exploitatie van Hospice Bardo. De SVHB is daarmee verantwoordelijk voor de huisvesting en de tuin en is eigenaar van de inrichting, de inventaris en de facilitaire voorzieningen. Stichting Osira Amstelring levert de mensen voor de medische en verpleegkundige zorg in Hospice Bardo. SVHB heeft daarvoor een samenwerkingsovereenkomst met de Stichting Amstelring.

Het bestuur van SVHB heeft veel taken en verantwoordelijkheden gemandateerd aan het directorium en houdt vooral toezicht. Het bestuur legt verantwoording over de voortgang van de werkzaamheden af in het jaarplan, in de besturen van beide organisaties.

In 2010 vergaderde het bestuur van SVHB zeven keer. De bestuursfuncties zijn onbezoldigd.

Bestuur Stichting Vrienden van Hospice Bardo per eind 2010

Naam	Sinds / voor	Herkiesbaar	Functie(s)	Nevenfuncties
George Görtemöller (voorzitter)	Sinds 2003 Voor de tweede termijn, vijf jaar	Nee	Gepensioneerd	Commissaris SADC, Raad van Toezicht Nova College, Ledenraad Koninklijk Instituut voor de Tropen, Penningmeester Stichting de Muze, Lid Raad van Toezicht ISBW
Annick van de Geest-Vogelaar (secretaris)	Sinds 2001 Voor de tweede termijn, vijf jaar	Nee	Gepensioneerd Reisondernemer, voormalig zakenvrouw van het jaar	Lid Raad van Commissarissen van de Koninklijke Porceleyne Fles, Voorzitter Raad van Commissarissen van Pour Vous Parfumerie, Lid Raad van Bestuur van De Geschillencommissie
Peter Réthans (penningmeester)	Sinds 2001 Voor de tweede termijn, vijf jaar	Nee	Zelfstandig administrateur	Penningmeester VVE Noordkaap Terschelling, Secretaris 4 mei comité Hoofddorp
Roel Steenbeek	Sinds 2001 Voor de tweede termijn, vijf jaar	Nee	Voorzitter Raad van bestuur Ymere	Bestuurslid Aedes, Penningmeester Architectuurcentrum Haarlem, Voorzitter Raad van Toezicht DIGH
Simone Koops-Ouwerkerk	Sinds 2004 Voor de tweede termijn, vijf jaar	Ja	Directeur TranSpaarne Holding B.V.	Bestuurslid Stichting AGO Zwembad Amsterdam, Bestuurslid Stichting Pier de Boer Amsterdam
Mieke Millenaar	Sinds 2005 Voor de eerste termijn, vijf jaar	Ja	Directeur/eigenaar Millenaar	Bestuurslid MKB-Haarlemmermeer Schiphol
Elibert van Deutekom	Sinds 2005 Voor de eerste termijn, vijf jaar	Ja	Gepensioneerd	
Frans van der Riet	Sinds 2009 Voor de eerste termijn, vijf jaar	Ja	Senior manager Essent (RWE)	Vice-voorzitter Haarlemse Honkbalweek, Voorzitter Rotaryclub Haarlemmermeer van 1852, Lid raad van aanbeveling diverse Meerbusiness-regio's, adviseur Meerbusiness Duin & Bollenstreek
Aart Beeker	Sinds 2009 Voor de eerste termijn, vijf jaar	Ja	Oncoloog-hematoloog	Bestuurslid Adamas Inloophuis Nieuw-Vennep

Directeur van Hospice Bardo Annemarie Zuidweg was in 2010 ook bestuurslid VNO-NCW Zuid-Kennemerland, lid Dagelijks Bestuur VNO-NCW West en voorzitter Stichting Circuswerkplaats Boost.

Comité van Aanbeveling

Jaarlijks komt het Comité van Aanbeveling samen. In december 2010 werden tijdens een gastvrije ontvangst op Luchthaven Schiphol de laatste stand van zaken en adviezen over de nieuwbouw uitgewisseld en werd het huurcontract met Ymere feestelijk ondertekend.

Het Comité van Aanbeveling in 2010

- prof. drs. G.J.N.H. Cerfontaine, hoogleraar en voormalig president-directeur Schiphol Group
- J.I.M. Hoffscholte, gouverneur Rotary Nederland
- A.L.J.M. Kurstjens, Algemeen Directeur Rabobank Regio Schiphol
- drs. P.J.M. Litjens, burgemeester Aalsmeer
- H. Morelisse, CEO Nuon Energy
- A.P.J.M. Rutten, Chief Operational Officer Schiphol Group
- A. Vermeer, Lid Raad van Bestuur Dura Vermeer Groep
- Th.L.N. Weterings, burgemeester Haarlemmermeer
- Y. Wilders RA, Lid Raad van Bestuur Spaarne Ziekenhuis
- drs. L.M. van Wijk, Vice-Chairman KLM-Air France
- drs. M.J.C. Heeremans, burgemeester Heemstede

7. Toekomst

In 2011 zal Bardo zich weer optimaal inspannen om elke dag de beste palliatieve zorg te bieden. Binnen de muren van het huis, maar ook daar buiten. Casemanagement – de verbinding met de ziekenhuizen en inzet van vrijwilligers thuis – moet daarvoor gaan zorgen.

Daarnaast bereiken we in 2011 met ons nieuwe onderkomen een belangrijke mijlpaal in het bestaan van Bardo. De huisvesting van nu voldoet niet meer aan de eisen van een eigentijds hospice. Straks beschikken we eindelijk over een gebouw dat is gemaakt voor onze doelstelling, het is een optimale mix tussen de huiselijkheid van thuis en het comfort van een luxe hotel. Slim en efficiënt ingedeeld.

Dankzij de faciliteiten van de nieuwbouw kunnen we onze missie uitvoeren en de hospice bovendien verder ontwikkelen tot Centrum voor Palliatieve Zorg. Met de zorg die we bieden in de hospice en de expertise die zich daar verder ontwikkelt, kunnen we de palliatieve zorg in de regio verbeteren. Die kennis maken we beschikbaar via ons leerhuis, waar we scholing bieden aan professionals en vrijwilligers die met palliatieve patiënten te maken hebben, maar waar ook familie, vrienden en mantelzorgers terecht kunnen voor kennis en informatie.

Centrum voor palliatieve zorg

In het nieuwe gebouw bieden we palliatieve dagzorg, ook poliklinisch. Palliatieve patiënten die thuis verblijven, kunnen een of meer dagdelen gebruikmaken van de zorg, de kennis, de kunde en de gastvrijheid van het centrum. Zo stimuleren we dat meer patiënten langer thuis kunnen blijven. Ook dankzij het casemanagement palliatieve zorg, dat we samen met thuiszorg en huisartsen ontwikkelen, en de inzet van de vrijwilligers kunnen patiënten langer thuis blijven. Die ontwikkeling neemt in 2011 aanzienlijk toe.

Verhuizing

In 2011 is er uiteraard ook veel aandacht voor de begeleiding van het bouwproces en de voorbereiding van de verhuizing. Wij streven ernaar dat het zorgproces vanaf de allereerste dag in het nieuwe gebouw optimaal is en dat alle medewerkers en vrijwilligers grondig zijn geïnformeerd en voorbereid.

Ook de werving van fondsen voor de inrichting staat dit jaar hoog op de agenda. Dat doen we samen met het maatschappelijk veld in de Haarlemmermeer, maar we richten ons ook op de grote fondsen van onder meer zorgverzekeraars.

Al met al wordt 2011 een pittig overgangsjaar. Maar onze passie en gedrevenheid voor de zorg, het vertrouwen in onze missie en de betrokkenheid van onze partners helpen ons tot een sterk resultaat te komen!

Voor ondersteuning in de zorg, het creëren van extra tijd, ruimte en aandacht voor de patiënt en het toevoegen van extra gastvrijheid in huis worden vrijwilligers ingezet. Ook op tal van andere terreinen zijn vrijwilligers actief binnen Bardo, bijvoorbeeld als kookvrijwilliger, klusvrijwilliger, tuinvrijwilliger, PR-vrijwilliger en vrijwilliger voor de inzet thuis.

Ter ondersteuning van de PR en fondsenwervende activiteiten is in 2009 de inzet van zogenaamde 'werkbijen' geïntroduceerd: een werkgroep die vooral de uitvoerende PR-taken oppakt, zoals het vertegenwoordigen van Bardo op beurzen en evenementen.

Voor de werving van nieuwe vrijwilligers heeft Bardo informatieavonden voor belangstellenden georganiseerd. In het totaal zijn 24 nieuwe vrijwilligers gestart, en 15 zijn gestopt. Eind 2009 waren er in totaal 113 vrijwilligers (inclusief de groep voor thuisinzet) actief.

Bijlagen

De financiële gegevens in de bijlagen zijn, met uitzondering van bijlage V, overgenomen uit de jaarrekening Stichting Vrienden van Hospice Bardo.

Bij het financieel verslag over 2010 van de Stichting Vrienden van Hospice Bardo is een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt door CROP registeraccountants, gedateerd 29 juni 2011.

- I. Verantwoordingsverklaring
- II. Balans 2010
- III. Staat van baten en lasten 2010
- IV. Resultaatbestemming 2010
- V. Toelichting van bestuur: bestemmingsreserve en de benodigde fondsen
- VI. Doelbestedingen
- VII. Begroting 2011

I. Verantwoordingsverklaring

Introductie

Het jaarverslag is opgesteld conform de 'Richtlijn 650' voor fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De verantwoordingsverklaring van de Stichting Vrienden van Hospice Bardo en de directie is onderdeel van de richtlijnen van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) en is opgenomen in het jaarverslag.

In de verantwoordingsverklaring geeft de Stichting Vrienden van Hospice Bardo aan hoe invulling wordt gegeven aan de hoofdprincipes:

1. Functiescheiding tussen besturen, uitvoeren en toezicht houden.
2. Continu verbeteren van de effectiviteit en efficiëntie van de bestedingen.
3. Optimalisatie van de omgang met belanghebbenden.

1. Functiescheiding tussen besturen, uitvoeren en toezicht houden.

Binnen de Stichting dient de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk te zijn gescheiden van het besturen of van de uitvoering.

Het bestuur van de Stichting Vrienden is breed vertegenwoordigd uit de maatschappij. De bestuursleden zijn lid van de Stichting Vrienden en zetten zich daar onbezoldigd voor in. Zij hebben een sterke affiniteit met palliatieve zorg, de missie en visie van Hospice Bardo en haar doelstellingen. Ze hebben bestuurlijke ervaring en kunnen zich voldoende vrijmaken voor hun bestuurlijke taken.

Ze beschikken over een of meer van onderstaande competenties en disciplines:

- Herkenbaar en relevant ondernemingsnetwerk in de regio groot-Haarlemmermeer.
- Herkenbaar en relevant netwerk in de lokale, regionale of landelijke politiek, kennis van lobby- en bestuurlijke beïnvloeding.
- Herkenbaar en relevant netwerk in de medische of wetenschappelijke wereld.

- Herkenbaar en relevant netwerk en kennis op het gebied van financiën, administratie en fiscaliteit.
- Herkenbaar en relevant netwerk in pr, marketing, communicatie en kennis van het proces van fondsenwerving.

De bestuurders zijn in beginsel geheel onafhankelijk ten opzichte van Bardo, zijn lid op persoonlijke titel, zonder last en ruggespraak en hebben geen zakelijk belang.

Bestuurders worden benoemd voor een periode van ten hoogste vijf jaar en kunnen opnieuw worden benoemd voor een periode van ten hoogste vijf jaar. Aftreden en herbenoemen geschiedt via het rooster van aftreden.

Het functioneren van het bestuur wordt jaarlijks geëvalueerd.

De directeur doet haar werk aan de hand van haar functiebeschrijving. Samen met het directoriumreglement fungeert dit als directiereglement. Het functioneren van de directeur wordt jaarlijks geëvalueerd. In 2010 was dat in maart: de directeur functioneerde naar tevredenheid van de Stichting Vrienden van Hospice Bardo en de Stichting Amstelring.

De directeur voerde het beleid uit op basis van de in het bestuur vastgestelde begroting, de meerjarenvisie en het bijbehorende jaarplan 2010. Dit jaarplan is een integraal jaarplan voor de hele organisatie en is in lijn met de doelstellingen van beide stichtingen.

2. Continu verbeteren van de effectiviteit en efficiëntie van de bestedingen

De Stichting dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig kan worden gewerkt aan het realiseren van de doelstelling.

De richtinggevende doelstellingen voor de hospice als geheel zijn benoemd in de meerjarenvisie 2008-2012. Het behelst:

- Realisatie van meer en nog betere palliatieve zorg in de grote regio Haarlemmermeer en de aanpalende gebieden, door uitbreiding van het zorgaanbod met een grotere opnamecapaciteit, palliatieve dagzorg, een transmuraal palliatief verpleegkundig team etc.
- Uitbreiding van activiteiten als kennis- en opleidingscentrum, waardoor nog meer professionals met kennis, kunde en inspiratie bereikt worden voor levering van goede palliatieve zorg.
- Zorgdragen voor realisatie en een sluitende exploitatie van het nieuw te bouwen centrum voor Palliatieve zorg Bardo.

Voor de stichting betekende dit in 2010 de volgende afgeleide doelstellingen:

- Werving van fondsen om de kosten van inrichting van de nieuwbouw te dekken en de ondersteuning van de exploitatie daarvan.
- Uitbreiding van het aantal vrienden van Hospice Bardo, zowel in de particuliere als de zakelijke sfeer.

Het managementteam voert het jaarplan uit onder leiding van de directeur. Tijdens de bestuursvergaderingen en de directorium-overleggen is gerapporteerd over de voortgang van de verschillende activiteiten uit het jaarplan.

- De financiële stromen worden beheerd volgens de normen van fiscus en CBF.
- De administratief medewerkster doet de administratie en verwerkt de transacties.
- Zij wordt gecontroleerd door de directeur en de penningmeester.
- De penningmeester controleert en administreert de boekstukken.

- Tijdens de bestuursvergaderingen worden de resultaten bewaakt, mede aan de hand van de doelen en de begroting.
- De accountant controleert de boekhouding en de onderliggende processen en stelt de jaarrekening op. Hij voorziet deze van een goedkeurende verklaring.
- De accountant stelt het jaarverslag op conform de Richtlijn Fondsenwervende Instellingen.

3. Optimale relaties met belanghebbenden

De Stichting streeft naar optimale relaties met haar belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

Per 31 december 2010 telt de SVHB 632 particuliere Vrienden. Zij worden geïnformeerd door de nieuwsbrief, die in 2010 drie keer werd uitgegeven. Op aanvraag ontvangen zij het jaarverslag en de jaarrekening. Voor extra informatie kunnen Vrienden en belangstellenden terecht op www.hospicebardo.nl. Vrienden worden ook uitgenodigd voor evenementen, zoals de Cirkel van licht of het zangevenement. Heeft een Vriend belangstelling voor een rondleiding in Hospice Bardo, dan maken we daar met plezier een afspraak voor.

Behalve particuliere Vrienden heeft Hospice Bardo talloze zakelijke Vrienden: ondernemers en bedrijven, serviceclubs en ondernemersverenigingen die het werk van Bardo waarderen en de hospice daarom bijstaan met leveranties of werkzaamheden tegen lagere of geen kosten, schenkingen in natura of financiële middelen. Ook zij worden via nieuwsbrieven, website en jaarverslag geïnformeerd. Daarnaast staat persoonlijk contact hoog in het vaandel.

Uiteraard is er geregeld contact met andere belanghebbenden, zoals:

- grote fondsen
- kerken, verenigingen en maatschappelijke instellingen in de regio
- partners uit de zorgketen
- bestuurders uit lokale, regionale en landelijke politiek
- collega-instellingen uit de wijde regio

Ook zij ontvangen de nieuwsbrieven en het jaarverslag.

Balans per 31 december 2010

<i>Actief</i>	31 dec 2010	31 dec 2009	<i>Passief</i>	31 dec 2010	31 dec 2009
Vaste Activa	€	€	Reserves	€	€
Materiële vaste activa			Continuïteitsreserve	85.000	77.474
Inventaris, in gebruik voor doelstelling	18.484	22.837	Bestemmingsreserve	607.424	594.051
				692.424	671.625
Vlottende Activa			Kortlopende schulden		
Vorraden	0	1.612	Crediteuren	71.002	0
<i>Vorderingen</i>			Overige schulden en overlopende passiva	108.724	154.438
Overige vorderingen en overlopende activa	23.093	46.492			
Liquide middelen	850.573	755.022			
	<u>872.150</u>	<u>825.963</u>		<u>872.150</u>	<u>825.963</u>

Bijlage II

Staat van baten en lasten 2010

	Exploitatie 2010	Begroting 2010	Exploitatie 2009
	€	€	€
Baten uit eigen fondsenwerving	130.112	104.000	152.195
Subsidies van overheden	2.500	0	5.127
Baten uit beleggingen	16.378	15.000	24.729
Overige Baten	48.222	52.000	41.333
Som der baten	<u>197.212</u>	<u>171.000</u>	<u>223.384</u>
Besteed aan doelinstellingen	-144.829	-121.100	-121.598
Kosten eigen fondsenwerving	-20.678	-29.500	-21.047
Kosten beheer en administratie	-10.806	-4.500	-7.400
Som der lasten	<u>-176.313</u>	<u>-176.850</u>	<u>-150.045</u>
Resultaat	<u>20.899</u>	<u>15.900</u>	<u>73.340</u>

Bijlage III

Resultaatbestemming 2010

	€
<i>Toevoeging aan:</i>	
Continuïteitsreserve	7.526
Bestemmingsreserves	13.373
	<u>20.899</u>

Bijlage IV

Benodigde fondsen per 2012	Reservering per 31/12/2010	Toelichting
€ 250.000 Investering in afbouw en inrichting	Nog te werven € 88.940	Reserve ter financiering van afbouw en inrichting, ter verwerven in liquiditeit en in natura
€ 500.000 Bijdrage afbouw	Nog te werven € 500.000	Bijdrage aan hospice-specifieke afbouw
€ 150.000 Continuïteitsreserve	Nog te werven € 85.000	Huidige stand is 50% van exploitatiekosten 2009. Behoeftte is gebaseerd op geschatte exploitatie 2010

Bijlage V: Toelichting bestemmingsreserve in relatie tot benodigde fondsen

Begroting 2011		€
Baten uit eigen fondsenwerving		136.700
Baten uit beleggingen		8.000
Overige Baten		52.000
Som der baten		196.700
Besteed aan doelinstellingen		-132.500
Kosten eigen fondsenwerving		-32.500
Kosten beheer en administratie		-5.000
Som der lasten		-170.000
Resultaat		26.700

Bijlage VII: Begroting 2011

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming					
	Doelstelling	Eigen fondsenwerving	Beheer en administratie	Totaal 2010	Totaal 2009
	€	€	€	€	€
Aankopen en verwervingen	19.046	0	0	19.659	19.046
Publiciteit en communicatie	4.559	3.672	0	8.231	14.919
Personeelskosten	63.951	17.006	0	80.957	48.828
Huisvestingskosten	32.111	0	0	32.111	35.287
Kantoor- en algemene kosten	17.892	0	10.806	28.698	25.223
Afschrijvingskosten	6.657	0	0	6.657	6.742
	144.829	20.678	10.806	176.313	150.045

Bijlage VI: Doelbestedingen